

ธรรมหอคอย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อประพฤติปฏิบัติธรรมไป ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติธรรม เราต้องมีศีล มีสมาธิ และมีปัญญา

ปัญญาๆ ปัญญาเกิดจากมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป ด้วยอำนาจวาสนาของเรา เรามีศรัทธาในพระพุทธศาสนา เราถึงจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติดัดแปลงตนให้เป็นคนที่ดีขึ้น

ถ้าดีขึ้นๆ ดีที่ไหน

ดีขึ้นมาในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ดีขึ้นมาจากกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก

กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันขั้บตันให้เราอยู่ในโอวาทของกิเลส กิเลสพาอีลุ่ยลุ่ยแฉก กิเลสพาสมบรูณ์ขึ้นมาทั้งชีวิต แล้วมีแต่ความทุกข์ความระทมในหัวใจของตน แต่ก็ไม่เข้าใจไป

แต่ด้วยอำนาจวาสนาของคนนะ ถ้าคนมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เริ่มต้นด้วยประเพณีวัฒนธรรม มันก็มีความสุขความอุดมสมบูรณ์ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว แล้วถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมาจะออกฝึกหัดประพฤติปฏิบัติตน ดัดแปลงกิเลสในหัวใจของตน ถ้าดัดแปลงกิเลสในหัวใจของตน อยู่ในอำนาจของธรรมไป

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แต่คำว่า “จิตสงบ” คำว่า “สัมมาสมาธิ” สัมมาสมาธิมันเป็นความเข้าใจของใคร

ถ้าเป็นความเข้าใจของปุถุชนคนหนา เป็นความเข้าใจของทางโลก มันก็มีความอบอุ่นในหัวใจของตน แต่ถ้าเป็นทางธรรมๆ นะ มันไม่ใช่เป็นอย่างนั้น

ทางธรรมๆ ขึ้นมา จิตสงบคือไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

คำว่า “มีอารมณ์ความรู้สึกในหัวใจของตน” นั่นแหละอารมณ์ ว่างๆ ว่างๆ คิดถึงแต่ความว่าง มันก็เป็นอารมณ์ความว่าง พอมันเป็นความว่างขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนาของคนที่มีนัตตาต้อย มันก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ

แต่ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนามันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก มันไม่เป็นอย่างนั้น มันมีที่มาที่ไป ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผล มีที่มาที่ไปทั้งสิ้น

แล้วเริ่มต้นของคน คนเราเกิดมา เราเกิดจากพ่อจากแม่ แต่เราก็มองข้ามไปซะ มองข้ามข้ามพ่อข้ามแม่ ข้ามคนในครอบครัวของตน ว่าเราจะแสวงหาความสุขด้วยความพอใจของตน

เวลาในสังคมเขาชักจูงกันไปไง ที่ไหนมีศรัทธา ที่นั่นมีเหยื่อ เรามีศรัทธามีความเชื่อในพระพุทธศาสนา แต่ด้วยวุฒิภาวะ ด้วยความอ่อนแอของหัวใจของตน เราแสวงหาคุณงามความดี แล้วเวลาเขามาโฆษณาชวนเชื่อก็เชื่อเขาไปๆ เชื่อเขาไป เขาพาไปไหนนะ

ในวงกรรมฐานๆ ครูบาอาจารย์ของเราไม่ทำอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ของเราะ ไม่ต้องแบกหามสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ใช้ชีวิตของตนในความเป็นปกติของตน แล้วฝึกหัดปฏิบัติในหัวใจของตนให้มันดีขึ้น

แต่ความฝึกหัดปฏิบัติในหัวใจให้มันดีขึ้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสิ่งมีชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เวลามนุษย์ สัตว์มันต้องมีปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ เพื่อดำรงชีวิตของตน ดำรงชีวิตของตน เราเกิดมาแล้วเราจะดำรงชีวิตอย่างไร จะดำรงชีวิตอย่างไร

เราเกิดมาแล้วต้องมีการศึกษาหาความรู้ หาความรู้แล้วต้องมีหน้าที่การงานของเรา มีหน้าที่การงานของเราเพื่อแลกกับปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ เพื่อดำรงชีวิต มันก็เป็นความทุกข์ความยากกับการหาอยู่หากิน เป็นความทุกข์ความยากกับหน้าที่การงานของตน สิ่งที่ได้มาๆ พอเลี้ยงปาก

เลี้ยงท้องหรือไม่ ชักหน้าไม่ถึงหลังใจ ปากกัดตีนถีบขึ้นมาเพื่อดำรงชีวิตของตน นั่นก็เป็นบาปกรรมของสัตว์

เวลาสัตว์เกิดมา เกิดมาเป็นผู้ที่มีสติปัญญา มีครอบครัวที่อุดมสมบูรณ์ เขาก็สร้างบุญ สร้างกุศลของเขามา สร้างบุญกุศลของเขามา แต่เขาจะรักษาทรัพย์สมบัติของชาติตระกูลของตนไว้ได้หรือไม่ อยู่ที่สติปัญญาของตนใจ

มีคนมากมายมหาศาลที่เป็นลูกเศรษฐีๆ แต่ดูแลทรัพย์สินของชาติของตัวเองไม่ได้ ใจ กลับเป็นทุกข์คนเข็ญใจมากมายมหาศาล นั่นเป็นเพราะอะไร

เป็นเพราะ

๑. เรื่องบาปเรื่องบุญของตน

๒. ด้วยสติด้วยปัญญาของตน

ฉะนั้น เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีสติปัญญาของตน เรามีหน้าที่การงานของตนเพื่อหาปัจจัยดำรงชีวิต ดำรงชีวิต ถ้ามีสติปัญญามั่นมีเท่านี้เท่านั้นแหละ

แต่ถ้าเป็นกระแสดังคม กระแสโลก ชีวิตต้องหรูหรา ชีวิตจะต้องตามแฟชั่น นั่นเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์แล้ว

มีคนมากมายมหาศาลที่เขามีทรัพย์สินของเขาเนะ เขาใช้ของเรื่องธรรมดาๆ ทั้งนั้นเนะ เขาไม่เห่อเหิมทะเยอทะยาน นั่นมันก็เป็นจริตเป็นนิสัย คำว่า “จริตนิสัย” มันเป็นอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาของแต่ละคนมันทำให้ชีวิตของตนนั้นแหละจะทุกข์จะยาก จะลำบากลำบากขนาดไหน นั่นมันก็เป็นจริตนิสัยของตน

แต่ถ้าคนที่เขามีคุณธรรมในหัวใจของเขา เขาประหยัคมัธยัสถ์ของเขา เขาไม่หาสิ่งฟุ่มเฟือยขึ้นมาเพื่อเป็นภาระหน้าที่แบกหามให้มันทุกข์ให้มันยากทั้งนั้นเนะ

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เรามาบวชพระ บวชพระๆ ขึ้นมา พระ เวลาบวชพระแล้วมีศีลมีธรรม มีศีลมีธรรมโดยเป็นวัดบ้าน เขาก็

อยู่โดยประสาวัดบ้านของเขา ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราจะเป็นวัดป่า วัดป่า วัดป่าก็วัดที่ฝึกหัด
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกคนหนึ่ง เจริญเพราะ
หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของท่านฝึกหัดปฏิบัติมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์

พอถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านมาทบทวนของท่าน ท่านมาได้ได้อย่างไร

เริ่มต้นขึ้นมา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเรียวแหลม ศาสนาหมดมรรคหมดผลไป
แล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ฝึกหัดปฏิบัติของท่านขึ้นมาจนเป็นสังขะจะเป็นความจริงขึ้นมา
ในหัวใจของท่าน มันจะหมดยุคหมดสมัยไปไหน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ “เมื่อใดผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมยังมี
อยู่ โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติตามข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา ถ้าปฏิบัติตาม
ข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา มันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีการประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏ
ฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔

เพราะผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาทำความสงบของใจเข้ามาเป็นสมถกรรมฐาน ยกขึ้นสู่
วิปัสสนาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม

เพราะคนเราเกิดมามีกายกับใจ ถ้ากายกับใจฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว
มาทบทวนๆ ไร มาทบทวนถึงว่า การกระทำของตน การกระทำของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่าน
ทำมามากน้อยขนาดไหน ท่านถึงรู้จักกิเลส ถึงมีข้อวัตรปฏิบัติๆ

ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมามันก็อยู่ในเสขิยวัตรนั้นแหละ มันอยู่ในปาติโมกข์นั้นแหละ แต่คนเห็น
คุณค่าของมันหรือไม่ แล้วใช้มันเป็นหรือไม่ แล้วจะเป็นประโยชน์กับการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ
หรือไม่ แล้วคนที่ไม่มีอำนาจวาสนาก็จับต้นชนปลายไม่ได้ จะหาหลักหาเกณฑ์มาจากไหน

แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านมีหลักมีเกณฑ์ของท่าน ท่านทำขึ้นมาโดยข้อเท็จจริงในหัวใจ
ของท่าน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันมีเหตุ มันมีผล มันมีที่มา มันมีที่ไป

มีที่ไปที่ไปตรงไหน

มีที่ไปที่ไปเวลาหลวงปู่มันท่านออกฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของท่านไง ท่านเห็นนิมิตไม่ว่าท่านจะได้ข้ามขอบภพอนชาติ เวลาข้ามไปแล้วได้ขึ้นมาขาว คบมาขาวไปถึงตู้พระไตรปิฎก ยังไม่ทันได้เปิด ออกจากฝันเสียก่อน ถ้ายังต่อเนืองไป ท่านยังมีสติปัญญาของท่านอีกมากมาย มหาศาล

นี่ไง มันมีที่ไปที่ไป มีคนที่มีอำนาจวาสนาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้ววางแนวทางไว้ที่นี่ไง ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา

กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญอีกหน ตั้งแต่ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เป็นวงกรรมฐาน ลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ถ้าจะฝึกหัดตามความเป็นจริงขึ้นมา พยายามศึกษาค้นคว้าขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริง

เวลาภาคปริยัติ ภาคปริยัติศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย เวลาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสิ่งที่สูงส่งมาก สูงส่งจนเราจับต้องสิ่งใดไม่ได้เลย

เวลาชาวพุทธเรา ทุกบ้านเรือนก็มีหิ้งพระเอาไว้นบูชาไว้ กราบพระ ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น แล้วมีเวล่ำเวลาก็นั่งสมาธิเพื่อความสงบสุข แล้วถ้ามีสติปัญญา ชีวิตก็มีความสุข เป็นมงคลชีวิต ชีวิตมีที่พึ่งที่อาศัย ไม่ว่าแห้ว ไม่หลงไปในพวกตีรัจฉานวิชา ในเรื่องไสยศาสตร์

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไป คนไม่มีอำนาจวาสนาจะไม่มีโอกาสได้นับถือพระพุทธศาสนา คนที่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา ได้ออกฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าคนมีอำนาจวาสนาขึ้นมา ออกบวชเป็นพระเป็นนักรบ จะรบกับกิเลสตัดทอนความทะยานอยากในหัวใจของตน ถ้ามันมีอำนาจวาสนาไป

ธรรมะหอคอยงาช้าง เราเห็นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย มันสูงส่งนะ รัตนตรัย เวลาพุทธมามกะ เราถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาเราฝึกหัดออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา แล้วพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่ไหน

ถ้าเป็นพวกหอคอยงาช้างไง มันก็รอดแต่กิเลสที่มันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง มันเท็จ
 ทูลแต่เรื่องที่ดีงาม ฟังแต่เรื่องดีๆ ทำสิ่งใดมันขาดสติ มันขาดสติขาดปัญญาของตน เชื่องๆ นิ่งๆ
 เหมือนสัตว์เลี้ยง เชื่องๆ เดินตามเจ้าของไป

นี่ก็เหมือนกัน เชื่องๆ ให้กิเลสมันหลอก มันปลิ้นมันปล้อนหลอกลวงในหัวใจของตน มัน
 เท็จมันทูลแต่เรื่องดีๆ ใช้ออย่างนี้จะเป็นธรรมๆ ไม่มีเหตุไม่มีผลอะไรเลย ไม่มีที่ไปที่ไปใดๆ ทั้งสิ้นใช่
 ไหม ถ้าเราไม่เชื่องๆ ฟังแต่กิเลสที่มันสอพลอ

พอกิเลสมันสอพลอก็เชื่อมั่นไป เวลาไปศึกษาธรรมะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 มนุษย์จะล่องพ้นทุกข์ด้วยความเพียร โอ! ต้องมีความเพียรด้วยหรือ ต้องมีความวิริยะ มีความ
 อุตสาหะขนาดนั้นเชียวหรือ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย เรามีพระ
 พุทธ พระธรรม พระพุทธคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ก็หลงปู่เสาร์
 หลวงปู่มั่น ผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก่อน

เราเกิดมาเรามีอำนาจวาสนา มีครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่
 ฝึกหัดปฏิบัติไปแล้ววางข้อวัตรปฏิบัติไว้ มันเป็นแนวทางอยู่แล้ว ถ้ามันเคารพมันบูชา ข้อวัตร
 ปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ใจเราจะไปไหน

ที่เราฝึกหัดปฏิบัติกันมาทั้งนี้ทั้งใจ จิตตภาวนา เริ่มต้นก็เริ่มต้นค้นคว้าหาหัวใจของตนนี้
 แหะ แหะ แล้วหัวใจของตนอยู่ที่ไหน ไม่เห็น เห็นอะไร อารมณ์ เห็นแต่ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์
 ความรู้สึกมันทุกข์มันยากที่มันแบกมันหาม นี่มันเป็นอารมณ์ของตนนะ

นี่ไง โลกียะๆ โลกียะคือมันเริ่มต้นจากหัวใจของคน คน สิ่งที่มีจิตที่เวียนว่ายตายเกิดใน
 วัฏฏะ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม โอบปาทิกะ สมบูรณ์แบบในการเกิด สมบูรณ์แบบใน
 การเสวยภพเสวยชาติ

เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอบปาทิกะ มันต้องเกิดอยู่แล้ว
 เกิดอยู่แล้วเพราะอะไร

เพราะจิตมันมีของมันอยู่โดยดั้งเดิม แล้วจิตมันมีอวิชา มันมีปัญามาร นี่ไง จิตเดิมแท้
นี่ไง ฝั่งไหน ฝั่งไหนคือตัวอวิชา ฝั่งไหนแหละคือฐิติจิต

หลวงปู่มั่นท่านบอกเลย กิเลสอยู่ที่ไหน กิเลสอยู่ที่ฐิติจิต

อยู่ที่จิตเดิมแท้ นั่นแหละ กิเลสชัดๆ แต่ไม่รู้จัก แล้วพอเห็นไปแล้ว หอคอยงาช้าง แหม!
พอนั่งประพฤติปฏิบัติมันสว่างไสว มันฝั่งไหน อวิชาทั้งนั้นนั่นะ

มันสว่างไสว มันฝั่งไหน ต่อเมื่อจิตมันสงบ จิตสงบมันรู้มันเห็นสิ่งใดมันก็เห็นแต่อำนาจ
วาสนาของคน

ในวงปฏิบัติมากมายมหาศาล จิตสงบเฉยๆ เยอะแยะไปหมด แล้วก็แปลกใจด้วย ทำไมเรา
ไม่รู้เห็นสิ่งใดเลย แต่มีสติสัมปชัญญะ จิตมีความสงบของตน มันมีความปกติสุข มีความปกติสุข
จะอยู่อย่างไร จะอยู่ที่ไหน จะอยู่แบบใด ได้ทั้งนั้น อยู่ในธรรมและวินัยมีแต่ความสุขใจ

ถ้ามันดีสุดๆ มันดีสุดๆอยู่อย่างนั้น แล้วถ้าไม่มีอำนาจวาสนา นี่ไง มันจะเซื่องๆ ฟังกิเลส
มันเท็จมันหลอมนั่นแหละ “อ้อ! นิพพานเป็นอย่างนี้เอง พระอรหันต์เขาเป็นกันอย่างนี้ เขามีความ
ว่าง มีความสงบสุข”

นี่ไง ธรรมะหอคอย รอให้กิเลสมันเท็จมันหลอ รอให้กิเลสมันปลิ้นมันปล่อน รอให้กิเลสมัน
หลอกมันลวง เพราะมันเท็จมันหลอ มันสอพลอไปนั่นไง ชอบ อยู่กับอารมณ์อย่างนั้นนั่นะ

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราเคารพบูชาพระ
พุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย แล้วเวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะมี
ศีล เราจะมีสมาธิ เราจะฝึกหัดใช้ปัญญา ภาวนามยปัญญาจะเกิดจากจิตตภาวนา จิตของตน เรา
จะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์

ถ้าจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ อริยสัจ ๔
ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

สิ่งที่ความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราไปวัดไปวา เราทำทาน รักษาศีล เราฝึกหัดจะภาวนา
เราก็เป็นปุถุชนคนหนา คำว่า “ปุถุชนคนหนา” คือบุคคลทั่วๆ ไป

ปุถุชนคนหนา เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมายากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น
 คราวเริ่มต้นจากปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนาเหมือนคนตาบอด คนตาบอดจะไปไหน คนตาบอด
 ก็มีอคติไป ใช้สัญชาตญาณของตนไป ตาบอดคลำข้าง อ้อ! ข้างมันเหมือนต้นเสา อ้อ! ข้างมัน
 เหมือนกระดิ่ง ถ้าไปจับตรงหูตรงขามันไง นี่ไง ธรรมะหอคอย

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราไม่เป็นอย่างนั้น เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ทำความสงบของใจ
 เข้ามาก่อน การทำความสงบของใจเข้ามาก่อน เราไม่ตื่นเต้น เราไม่ตีโพยตีพาย เราไม่ใช่ที่เราจะ
 ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้สมตามความปรารถนาของเรา

คำว่า “ปรารถนาของเรา” มันอยู่ที่จิตนิสัย นิสัยของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน คำว่า “นิสัย
 แต่ละคนไม่เหมือนกัน” การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง วิธีการทำความสงบ
 มากมายมหาศาล แล้วแต่ว่าจิตใจของใคร จิตใจของใครต้องทำความสงบสุขของตนเข้ามา ถ้าทำ
 ความปกติสุขของตนเข้ามา ถ้ามันมีความสุขของมันขึ้นมา จิตมันมีกำลัง พอจิตมีกำลัง

จิตแต่เริ่มปกติปล่อยตามธรรมชาติของมัน มันก็ไปตามอารมณ์ กิเลส ธรรมะหอคอย ว่า
 มันเป็นธรรมๆ กิเลสมันหลอกเรื่อยๆ เลย ทำเรื่อยๆ ตามด้อยๆ ให้กิเลสมันชักมันจูงไป เพราะอะไร
 เพราะไม่กล้าตั้งสติ ไม่กล้าถามว่านี่มันคืออะไร

สิ่งที่เราฝึกหัดปฏิบัติ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาไง องค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไว้มากมายมหาศาล ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา
 เราศึกษาขึ้นมาแล้ว สิ่งใดที่มันชอบใจ ชอบใจเริ่มต้นมันสดๆ ร้อนๆ มันทำความสงบของใจได้ พอ
 ทำต่อไปๆ กิเลสมันหน้าด้าน กิเลสมันเท่าทัน กิเลสมันพลิกมันแพลง ทำได้ยากแล้ว

ฉะนั้น เวลาคนที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันถึงว่าอดนอน ฝอนอาหารไง คำว่า “อดนอน ฝอน
 อาหาร” มันตัดทอนกิเลส

เวลาเราอดนอน ฝอนอาหาร เราว่าเป็นความทุกข์ มันไม่เป็นความสุข ปฏิบัติธรรมต้องม
 ความสุข

มีความสุขก็ปรนเปรอให้กิเลสมันตัวอ้วนๆ เวลาเราเริ่มอดนอน ฝอนอาหาร กิเลสมันก็โดน
 ตัดทอนกำลังของมันไปด้วย ถ้ากิเลสมันโดนตัดทอนกำลังของมันไปด้วย เห็นไหม

ธาตุขันธ์ทับจิต คนถ้ามันอุดมสมบูรณ์ ธาตุ ๔ มันแข็งแรง มันไม่คิดเรื่องอื่นหรอก มันคิดแต่เรื่องเสพกามารมณ์ในหัวใจของมันทั้งนั้น เวลาขันธ์ทับจิตๆ ขันธ์ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อารมณ์ความรู้สึกนั้นแหละ มันธรรมะหอคอยใจ เชื่องๆ ซึมๆ แล้วก็ให้มันหลอกมันหลง แล้วก็ตามมันไปไง

แต่ถ้าเราอดนอน ฝอนอาหาร มันเป็นการตัดทอน ธาตุขันธ์ทับจิตๆ แล้วพอธาตุขันธ์ทับจิตจิตมันไม่มีใครดูแล ไม่มีใครช่วยเหลือมัน แล้วเวลาด้วยอำนาจวาสนาของคนแต่ละบุคคลไป อารมณ์ว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ อะไรของเอ็งวะ

หายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้กโธ บริกรรมพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิก็ตรีกี่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามันมีอารมณ์ความรู้สึกขึ้นมา เวลามันเสวยอารมณ์ นั่นนะมันแสดงตัวของมัน ถ้ามีสติปัญญาเท่าทันอารมณ์ความรู้สึกนั้น มันหยุดหมดนะ เพราะสมบัติบ้า

คิดแล้วคิดเล่า คิดแต่เรื่องเก่าๆ คิดแต่เรื่องที่มีมันบาดหมางหัวใจ คิดแต่เรื่องที่มีมันฝังใจ แล้วก็เจ็บช้ำน้ำใจ แล้วก็มีความทุกข์ความยากอยู่อย่างนั้นนะ ถ้ามีสติปัญญาเท่าทัน อารมณ์ก็คืออารมณ์ ความคิดมันเกิดดับ มันเกิดดับมาจากอะไรละ

นี่ไง ธรรมะหอคอยใจ ฟังแต่คนรอบข้างคอยเท็จคอยทูลใจ คอยแต่ฟังคนอื่นตีฉันทินินทาไป แล้วก็ลากจูงไป มีอารมณ์ความรู้สึกตีอกชกตัว เหมือนคนบ้า สมบัติบ้าอยู่กับคนบ้า คนบ้าก็บ้าอารมณ์

ถ้ามีสติสัมปชัญญะเทียบเคียงกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดคงที่ตายตัว ทุกสรรพสิ่งในโลกนี้แปรสภาพไปหมด ทั้งๆ ที่เราเกิดมาตั้งแต่เราเป็นเด็กน้อย เราเป็นวัยรุ่น เราเป็นคนชราคร่ำคร่า มันมีอะไรคงที่บ้าง

เวลาเกิดนะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา

ชีวิตนี้เกิดขึ้น เกิดขึ้นจากเวรจากกรรม กุศลลา ธมฺมา อกุศลลา ธมฺมา ชีวิตต้องเกิดแน่นอน เพราะมันมีกรรมของมัน การเกิดเป็นมนุษย์นี้ว่าแสนทุกข์แสนยาก ถ้าไม่ได้เกิดเป็นมนุษย์ มันก็เป็นสัตว์นรกตกเอเวจี เป็นสัตว์เดรัจฉาน มันต้องเกิดอยู่แล้ว จะเกิดในภพชาติใดต่างหาก

ได้เกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ แต่การเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่ว่าชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดแล้วเราต้องตายแน่นอน ช้าหรือเร็ว ความตายต้องมาถึงเราแน่นอน แล้วจะตายด้วยการตีโพยตีพายอีกไซ้ใหม่ จะตายไปแบบเหมือนที่เกิดมานี้ไซ้ใหม่ เกิดแล้วเกิดเล่าไ้

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สิ่งมีชีวิต สิ่งที่เป็นมนุษย์ ที่เห็นหน้า หน้ามองหน้ากัน ไม่เคยเกิดเป็นญาติเป็นพี่เป็นน้องกันภพใดชาติใดชาติหนึ่งไม่มี นี่เวียนว่ายตายเกิด มันมากมายมหาศาลขนาดนั้นนะ ไม่มีต้นไม่มีปลาย

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไ้ บุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกจิตของท่านเอง ตั้งแต่พระเวสสันดรไปไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีวันที่สิ้นสุด ถึงต้องชักกลับมาไ้ มีสติสัมปชัญญะดึงกลับมา

คำว่า “ดึงกลับมา” จุตูปปาตญาณมันก็ไปอนาคต รู้เห็นไปหมดละ แต่ของใครละ สัตว์โลกทั้งหมดและตัวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย ไม่มีวันจบวันสิ้น ดึงกลับ ดึงกลับ

แล้วเวลาอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา นั่นคืออริยสังข์ นั่นคือสังข์จะความจริง การดับทุกข์โดยวิธีการในสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธานุสสา เวลามันข้อเท็จจริงขึ้นมา เวลาอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา

เวลาที่ว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ ดึงกลับๆ ก็เหมือนที่เราปฏิบัตินี้ไ้ ที่มันรู้มันเห็นสิ่งใดมีสติสัมปชัญญะเท่าทันใหม่ รู้จักมันหรือเปล่า รู้จักอารมณ์ความรู้สึก รู้จักความนึกคิดของเราหรือไม่ ถ้าไม่รู้จัก มันก็ไปนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันอาหารของนางสุชาดา ถ้าคืนนี้ไ้ไม่สำเร็จ ไ้ตายเลย กำหนดอานาปานสติ กำหนดอานาปานสติคือกำหนดลมหายใจ กำหนดลมหายใจไปจนจิตมันสงบ มันมีกำลังของมัน มันถึงออกรู้ ออกรู้ ส่งออกไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ

ส่งออกไป อดีตอนาคตไป ดึงกลับใจ ดึงกลับมา ดึงกลับมาด้วยสติ อารมณ์ เราดึงอารมณ์เรา
กลับมาได้

ใ้ฉนี้เราฝึกหัดปฏิบัติใหม่ เวลาเริ่มต้นฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา จะทำความสงบของใจเข้ามา ทำ
ความสงบของใจคือทำสมถกรรมฐาน อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ถ้าคนยังหาจิตของตนไม่เจอ คนทำสมาธิไม่ได้ แล้วทำสมาธิเป็นปกติสุขนะ แต่ขณะที่ทำ
สมาธิมันรู้มันเห็น มันส่งออกไปร้อยแปดพันเก้า เพราะไม่เคยทำ แล้วทำไม่เป็น แล้วทำไม่ได้

เวลามันเป็น มันได้นะ ก็ต้องเอาสิ่งที่ เป็น ที่ได้มาวิเคราะห์ จริงหรือเท็จ ใช่หรือไม่ใช่

หลงไปอยู่ไฉน เห็นนิมิตจริงไหม จริง แล้วความเห็นนั้นนะไม่จริง

เห็นจริงๆ นี่แหละ ส่งออกไปรู้ไปเห็นนั่นแหละ เพราะอารมณ์เป็นของเรา เรารู้ของเรา เห็น
จริงไหม จริง รู้ๆ เห็นๆ อยู่นี่ เพราะความรู้สึกเราเอง แล้วมันจริงไหม ถ้าจริง งงอยู่ทำไม ถ้าจริง ยัง
หันรีหันขวางอยู่ทำไม มันส่งออกไป มันไม่มีอะไรเป็นข้อเท็จจริงทั้งนั้น

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะ ไม่ส่งมันออกไป อยู่กับอานาปานสติ อยู่กับลมหายใจ บังคับไว้

การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นต้องบังคับ

อย่างเช่น เราซื้อเกี้ยว เราซื้อคร้าน เราไม่อยากทำ เราก็ต้องตั้งกติกากับเรา เราต้องทำ เวลา
ทำไป ผลของมันมีการกระทำ มันจะดี มันจะชั่ว มันจะปรากฏขึ้นมาจากใจของตน แล้วมันปรากฏ
ขึ้นมาจากใจของตนขึ้นมาผิดหรือถูก เพราะอะไร

เพราะสมาธิมันมีสัมมากับมิจฉา มิจฉาสมาธิคือสมาธิที่ผิด ถ้าไม่มีสมาธิเลย จิตมันก็ทุกข์
มันก็ยากของมัน ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมา มันส่งออกไป มันไปรับรู้ สมาธิมีถูกและผิดเพราะมันมิจฉากับ
สัมมา เวลาถ้ามันถูก มันถูกอย่างไร แล้วถ้ามันผิด มันผิดอย่างไร

ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติอย่างนี้ เราไม่เชื่ออะไรทั้งสิ้น กาลาม
สูตร ห้ามเชื่อ เราจะเอาข้อเท็จจริงของเรา ถ้าเราจะเอาข้อเท็จจริงของเรา เรามีสติสัมปชัญญะ
ควบคุมดูแลหัวใจของตน เพราะที่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราจะไม่พ้นจากทุกข์ไป

แล้วพ้นจากทุกข์ ใครเป็นคนทุกข์ล่ะ ร่างกายมันทุกข์ไหม

คูลี คนเจ็บไข้ได้ป่วยไปโรงพยาบาลเปลี่ยนอวัยวะหมด อวัยวะตัวไหนบ้างที่มันทุกข์ อวัยวะ อากา ๓๒ นี่มันก็เป็นบุญและบาป ถ้าเป็นสมัยโบราณ รูปสมบัติ คุณสมบัติ บุญและบาป ทั้งนั้นนะ ถ้ามีบุญกุศลเขาเกิดมา มันรูปสวยรูปงาม นี่มันคุณเป็นสมบัติ เดียวนี้ศัลยกรรมมันทำ ทั้งนั้นนะ นั่นมันก็เป็นเรื่องโลกที่ว่าโลกเจริญไฉน

โลกเจริญ เจริญในอะไร

ถ้าเรามีคุณธรรมในหัวใจของเรา เราจะไปทำอะไร เราจะไปเจ็บตัวฟรีๆ ทำไม่ แต่เขาอยากสวยอยากงามไฉน

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นบุญและบาปที่เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาตามแต่กรรม

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันอยู่ที่อำนาจวาสนา อำนาจวาสนาของเรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แม้กระทั่งเชื่อในพระพุทธศาสนานี้ นี่เป็นศรัทธา เป็นอริยทรัพย์ ถ้าไม่เชื่อไม่ศรัทธา มันจะเริ่มศึกษาและค้นคว้าได้อย่างไร

แล้วถ้าเชื่อศรัทธา อนาคตบัณฑิตพิเศษฐิติเขาไปเยี่ยมเพื่อนของเขา เห็นเพื่อนของเขา ใ้ไฮ! ทำอาหารมากมายมหาศาล

เฮ้! นี่ทำอะไรกัน มีเรื่องอะไรกัน

อ้อ! ไม่รู้อีกหรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ได้นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพຼ່งนี้มาฉันภัตตาหารที่บ้าน

เขาได้ยินว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว เขาแค่ได้ยินนะ เขาอนไม่ได้เลย เขาไปเดินขวนขวายจนจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ได้ นี่ถ้ามีอำนาจวาสนา แค่ได้ยินมันยังสะเทือนใจ มันยังแสวงหา

นี่ของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ทุกหมู่บ้าน ทุกบ้านเรือนมีวัดมีวาทั้งนั้น ทุกหมู่บ้านมีวัดมีวาขึ้นมา มีพระ มีสมณะ การเห็นสมณะ เป็นมงคลชีวิตๆ เราได้รู้ได้เห็นทั้งนั้นนะ มันสะกิดหัวใจเราบ้างหรือไม่

ชีวิตนี้คืออะไร เกิดมาทำไม

แล้วที่ผู้ที่บวชพระ ครูบาอาจารย์เราบวชตั้งแต่เป็นเณร บวชตั้งแต่เณร ตั้งแต่เด็กน้อยก็บวชเณรแล้ว บวชแล้วโตขึ้นมา บวชพระ บวชพระแล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ดั่งาม ชีวิตของท่านงอกงาม ชีวิตของท่านมีแต่ความเจริญงอกงามในหัวใจของท่าน แล้วมีความปกติสุขใจ

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

เรามองเราเห็นว่าชีวิตอย่างนั้นมันจะมีความสุขมาได้อย่างไร ใ้เราแอบเหื่อต่างน้ำ แสงหาทรัพย์สมบัติขึ้นมาว่าจะเป็นความสุขๆ นี่สุขโดยอามิส สุขโดยสิ่งที่เราแสวงหา ถ้ามันได้มาตามบุญและบาปของตนก็ว่าเป็นความสุขๆ แล้วมันสุขจริงไหม เพราะวุฒิภาวะเขาแค่นั้น แต่ถ้าเป็นเรานะ มันเป็นภาวะ มันเป็นเรื่องต้องดูแลรักษา แล้วใช้จ่ายอย่างไร

อย่างเช่น เรามาบวชพระ บวชพระๆ ขึ้นมา ด้วยบุญกุศล ด้วยอำนาจวาสนา เข้าขึ้นมาเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี นี่นักรบ เป็นผู้แสวงหาคุณธรรมในหัวใจของตนให้เป็นแก่นของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรมๆ คือสังฆธรรม เห็นไหม ตั้งแต่ประเพณีวัฒนธรรมจนถึงบุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ นั่นคือพระธรรม

สิ่งที่ทางโลกเขาว่าเขาเห็นของเขา เขาก็รู้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมของเขาเท่านั้น สิ่งที่เราจะมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราจะฝึกหัด เราจะเอาหัวใจของตนๆ ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เห็นข้อเท็จจริงในหัวใจของตน

ถ้ามันมีอำนาจวาสนาขึ้นมามันจะไผ่หา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา ไม่เชื่อ พอไม่เชื่อขึ้นมา เห็นไหม รัตนตรัยอยู่ไกลมาก

แต่ถ้าเราเชื่อขึ้นมา ขณะที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้นะ การคบมิตร คบมิตรที่ดีงาม มิตร สิ่งที่ดีมิตร มิตรจะพาไปในทางถูกต้องที่ดีงาม การคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คบมิตร คบมิตรนี้ประเสริฐที่สุด

ฉะนั้น เวลาเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราบริการของเราพุทโธๆ นี่เป็นชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าหัวใจของตน ถ้ากิเลสมันธรรมคหอย กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน มันคบใคร มันคบมาร คบซาตาน คบกิเลสต้นหาความทะยานอยาก แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันก็ปลิ้นมันก็ปล้อน ว่า สิ่งที่เราเห็นนั่นแหละเป็นธรรมๆ

มันจะเป็นธรรมตรงไหน มันเป็นธรรมอย่างไร

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาเทศน์ธัมมจักข “ภิกษุทั้งหลาย ทางสองส่วนไม่ควรเสพ กามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมณานุโยค”

สิ่งที่เวลาทำความปกติสุข จิตมันสงบแล้ว นั่นแหละกามสุขัลลิกานุโยค มันติดของมันไป พอมันติด มันมีกำลังของมัน มันก็ติดของมัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลาทำแล้วมันดีมันรอนของมัน มันทำอะไรแล้วมันสงบของมันไม่ได้ไป อตตกิลมณานุโยค ทำให้มันลำบาก มันทุกข์มันยาก เห็นไหม ทางสองส่วนไม่ควรเสพ

ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาคือมรรค ๘ ไง

เวลาเทศนาว่าการไป เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะ เวลาฟังไปแล้วเกิดสติเกิดปัญญา เกิดอำนาจวาสนา “สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น” คือจิตมันเป็น

จิตที่มันสงบสุขของมัน พอจิตมันสงบสุขขึ้นมามันเห็น เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง การเห็นนั่นมันเห็นกิเลส พอเห็นกิเลสขึ้นมาจะ พอเวลาพิจารณาไปด้วยภาวนามยปัญญาไป สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งทั้งหลายทั้งปวง นี้วิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ ไง เวลาพิจารณาไปมันมีกิจญาณ มีกิจ มีการกระทำ มีสัจจะคือข้อเท็จจริง มันมีวงรอบของมัน ๑๓ มันถึงว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา เวลากิเลสมันขาด นิโรธ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาศัยวิมุตติญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขๆ ไง แล้วจะเอาใครดีหนอ เวลาเล็งญาณไป อุทก

ดาบส อาฬารดาบสก็เพิ่งจะตายไปซะ นั้นเขาได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ นะ ถ้าได้สมาบัติ เขาก็มีสัมมาสมาธิคือมีกำลังในจิตเป็นพื้นฐาน แต่เขาไม่มีใครแนะนำ ใครแนะนำให้ยกขึ้นสู่วิปัสสนาคือแนะนำให้ใช้ปัญญา

แล้วปัญญาในอะไร ใช้ปัญญากับใคร แล้วใช้เมื่อไหร่ แล้วใช้อย่างไร ถ้ามันมีครูบาอาจารย์ที่เป็นข้อเท็จจริง เห็นไหม

พออุทกดาบส อาฬารดาบสก็เสียชีวิตไปแล้ว เล็งญาณไปที่ปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ฝึกหัดอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี คำว่า “๖ ปี” เขาก็ฝึกหัดปฏิบัติของเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาอยู่ ทำทุกรกิริยา ปัญจวัคคีย์เขาก็ปฏิบัติของเขา อุปัฏฐากปฏิบัติไป จิตของเขาก็มีกำลังของเขา แต่ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ ก็ไม่รู้วิธีการ

ฉะนั้น เวลาจะไปเทศนาว่าการกับปัญจวัคคีย์ เขาต่อต้าน เขาต่อต้านเพราะว่าเห็นเจ้าชายสิทธัตถะไปฉันอาหารของนางสุชาดา เขาคิดว่ากลับไปทางโลกใจ มันไม่ใช่การแสวงหาทางออกใจ

ฉะนั้น เวลาเขาปฏิเสธ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะกลับไปสอนเขาใจ เขานัดกันว่าเขาจะไม่ฟัง เพราะเขาไม่เชื่อ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก เมื่อก่อนอยู่กันมา ๖ ปี ไม่รู้ก็ไม่บอกไม่สอนเพราะมันไม่รู้ คนไม่รู้จะไปสอนได้อย่างไร แต่ปัจจุบันนี้เราสิ้นกิเลส ให้เงี้ยหลงฟัง

ให้ตั้งใจฟัง ฟังคือแนะทางออกใจ เวลาแสดงธัมมจักข มีพระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียวเท่านั้นที่เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก ปัญจวัคคีย์ ทั้ง ๕ ยังไม่ได้ ก็เทศนาว่าการจนเป็นพระโสดาบันทั้งหมด แสดงอนัตตลักขณสูตรขึ้นมา เป็นพระอรหันต์ทั้ง ๖ องค์ ไปได้พระยสอีก ๕๕

“เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์”

ฟังสิ คำว่า “พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์” พระอรหันต์นี้ มันสำคัญ

บ่วงที่เป็นโลก คุณสิ คุณกระแสนังคม คุณทางโลกที่เขายกยอปอปั้น เขาพลิกเขาแพลง ให้อั้วกแขงหน้าแขงหลังนะ ใ้มันมันเป็นธรรมตรงไหน

พ้นจากบ่วงที่เป็นโลก บ่วงที่เป็นทิพย์

บ่วงที่เป็นทิพย์ ทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติคือสมบัติภายใน มันเลยเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ทิพย์สมบัติทั้งนั้นนะ คำว่า “ทิพย์สมบัติ” ขึ้นมา ถ้าเราติด เราติดขัด มันจะลื่นกิเลสไปไม่ได้ เพราะทุกคนก็ปรารถนา ทุกคนเห็นสิ่งใดก็วินิจฉัยไม่ได้ว่ามันคืออะไรก็แล้วกันละ

แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เธออย่าไปช้อนกัน อย่าช้อนทางกันโลกนี้เราร้อนนัก

คำว่า “โลกนี้เราร้อนนัก” เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันมีสิ่งใดเกิดเป็นประเด็นในหัวใจของตน พระอรหันต์แก้ได้ทั้งนั้นนะ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง ถ้าเป็นพระอรหันต์นะ

ถ้าไม่รู้ไม่เห็น โลกนี้เราร้อนนัก จะไปแก้ไขอะไร จะไปอบรมใคร จะไปอบรมบ่มเพาะคนที่ไหน ในเมื่อสิ่งที่ไม่รู้ไม่เข้าใจ

แต่ถ้ามันรู้มันเข้าใจ มันรู้มันเห็นของมันหมด ถ้ามันรู้มันเห็นของมันหมด วิมุติสุขๆ ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ ท่านมีวิหารธรรม อย่างเช่น หลวงปู่ขาว เวลาครูบาอาจารย์ท่านยกย่องมีทางจงกรม ๓ เส้น เข้าเดินจงกรมถวายพระพุทธเจ้า ตอนเย็นถวายพระธรรม กลางคืนถวายพระสงฆ์ พระอรหันต์นะ มีวิหารธรรมในหัวใจของตน

การเดินจงกรม การนั่งภาวนานี้คือการบริหาร การบริหารทั้งกายกับใจให้เป็นคุณธรรม ให้มันมีความปกติสุขของมัน ถ้าเราไม่บริหาร มันเหมือนรถ รถถ้าได้ใช้ได้สอยขึ้นมา รถมันก็จะใช้สอยงานได้ตลอด รถจอดไว้ไม่เคยใช้เลย ถึงเวลาจะใช้ ใช้ไม่ได้ ร่างกายของคนเหมือนกัน ยิ่งหัวใจด้วย

หัวใจพิจารณาธรรม เป็นกิงเป็นก้าน เป็นต่างๆ ในหัวใจของตน มันมีวิหารธรรม มีความปกติสุข นี่ความสุขที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา

เกิดขึ้นมาได้อย่างไร

เกิดขึ้นมาจากที่ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลยนี่แหละ

ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย รู้เห็นแต่ทางโลกคือนักวิทยาศาสตร์ ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ เข้าใจ
ทุกอย่าง เข้าใจหมดเลย แต่ทำสมาธิไม่เป็น แต่ทำหัวใจของตนให้ปกติสุขไม่ได้

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ อदनอน ฝอนอาหาร ไม่ให้ธาตุขันธ์ทับจิต ทำจิตใจของตนให้เป็น
ถูกต้องชอบธรรม ถ้ามันสงบสุขลงมาได้ เห็นไหม สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ

แล้วทำไมต้องมีสมาธิละ

มีสมาธิเพราะให้มันแบ่งแยกระหว่างโลกกับธรรม

ดอกเตอร์ ศาสตราจารย์ วิทยาศาสตร์ นี่โลกีย์ปัญญา ปัญญาการศึกษาค้นคว้ามาเข้าใจ
ได้หมด อธิบายได้หมด แต่ไม่เห็นจิตของตน

เวลาถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ทำความสงบของตนนะ บ้านหลังใหญ่ บ้านหลังใหญ่ บ้าน
ยิ่งใหญ่ทำความสะอาดยากนัก กระทบห้องหอทำความสะอาดง่าย

จิตใจของเรามีการศึกษา เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านไปหาหลวงปู่มนั่ใจ หลวงปู่มนั่
บอกเลย “มหา มหาเรียนถึงมหามานะ สิ่งที่เราเรียนมาเป็นธรรมและวินัย เป็นศาสนาของเรา สิ่งนี้มี
คุณค่ามาก ให้ใส่สมองลึนซึกไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้”

การที่เราศึกษาจบ ๙ ประโยคสิ่งใดก็แล้วแต่ เราศึกษาแล้ว เรามีความรู้แล้ว เวลาจะปฏิบัติ
นะ เราจะไม่เอาสิ่งนั้นมาเทียบเคียงเลย ถ้าเอาสิ่งนั้นมาเทียบเคียง มันรู้ใจทุกข์ก่อน

หลวงปู่มนั่บอก มันจะเตะมันจะถึบกัน มันจะสร้างปัญหาให้กับการปฏิบัติมากมาย

แต่ถ้าเราบ้านหลังเล็กๆ เราทำตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้ามันสะอาดก็คือสัมมาสมาธิไง

สิ่งที่ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ แล้วถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ จิตมันได้ประสงบ จิตมันมี
ประสงบการณของมัน เวลามันจะอธิบายถึงสมาธินี้

เพราะเราเรียนจบ ๙ ประโยค เพราะเราเรียนมา เรามีสติปัญญาศึกษาค้นคว้าจนเป็น
ศาสตราจารย์ สมาธิอธิบายได้เป็นคั่งเป็นแคว จะพูดได้อีกไม่มีวันจบวันสิ้นเลย

สมาธิมันเป็นสมาธิไง แล้วสมาธิของใคร แล้วสมาธิระดับไหน

แล้วสมาธิ เวลาฝึกหัดปฏิบัตินะ สมาธิแกก็เลสไม่ได้ สมาธิเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน แล้วงานมันจะเกิดขึ้นได้ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามีอำนาจวาสนา คนที่มีบุญกุศลนะ มันจะเห็นสติปัฏฐาน ๔ โดยข้อเท็จจริงเลย แต่ถ้าคนไม่มีวาสนา มันก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้นนะ

แล้วถ้าเป็นสมาธิอยู่อย่างนั้นจะทำอย่างไร

น้อมไป น้อมไปในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ น้อมไปที่กายก็ได้ เวทนาก็ได้ จิตก็ได้ ธรรมก็ได้

แต่ธรรมหอคอย เวลาจิตมันยังไม่สงบ จิตมันยังไม่มีกำลังนะ มันว่ามันพิจารณากาย มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันเห็นอย่างนี้มีสติมันปัญญาละ นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ

มันระหว่างปัญญาอบรมสมาธิกับสมาธิอบรมปัญญา

ถ้าเป็นสมาธิๆ ถ้าจิตมันเป็นสมาธิ ถ้ามันยกขึ้นสูวิปัสสนา มันจะเป็นภาวนายมปัญญา แต่ถ้าจิตมันไม่เป็นสมาธิ เราใช้ปัญญาของเรามันเป็นโลกียปัญญา

โลกียปัญญาก็ปัญญาทางโลก ปัญญาทางวิทยาศาสตร์นี่แหละ ถ้าปัญญาวิทยาศาสตร์ก็ปัญญาจากสามัญสำนึก ปัญญาจากที่เราคิดนี่ไง แล้วถ้าปัญญาที่เราคิด ถ้าเรามีสติเท่าทันมัน เรามีครูบาอาจารย์ที่ติงามบอกว่า ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราก็มีสติกับความรูสึกนึกคิดนั้น ถ้ามีความรูสึกนึกคิดนั้น ถ้ามีสติปัญญาเท่าทัน อารมณ์นั้นจะหยุด ถ้าหยุดก็คือสมาธิไง

คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” คือใช้ปัญญาแต่มันจะได้สมาธิ มันไม่ใช่เป็นภาวนายมปัญญา มันไม่ใช่เป็นปัญญาฆ่ากิเลส

ปัญญาฆ่ากิเลสมันต้องจิตตภาวนา จิตตภาวนาคือจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ จิตที่สงบแล้ว มันไม่ใช่ธรรมหอคอย มันเป็นการฝึกหัดปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุที่มันถูกต้องชอบธรรม ถูกต้องชอบธรรมกับใจดวงนั้น

แต่โดยข้อเท็จจริงมันถูกต้องกิเลส มันชอบธรรมตามกิเลสมันปลิ้นปล้อน แล้วจิตของเราชีวิตของเราเรื่อยๆ เชื่องๆ ซึมๆ แล้วก็ตามไป

ชีวิตหนึ่งนะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตนี้เกิดมาแล้วมีปรากฏการณ์ มีอำนาจ
 วิชาได้ฝึกหัดปฏิบัติ แล้วเรื่อยๆ ซึมๆ ยอมให้กิเลสมันกดหัว ยอมให้กิเลสมันชักจูงไป

เฮ้ย! เอ็งไม่ตั้งสติเลยหรือวะ เอ็งไม่มีวิชาเลยจริงๆ หรือ

ถ้ามีวิชามันตรวจสอบได้ เริ่มต้นตั้งแต่ว่า เราตั้งสติ แล้วบริกรรมพุทโธชัดๆ บริกรรมพุท
 โธไวๆ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

ครูบาอาจารย์ที่ท่านฝึกหัดปฏิบัตินะ เริ่มต้นทำพุทโธๆ ท่านบอก โลกจะแตก ฟ้าจะถล่ม ไม่
 เกียว พุทโธอย่างเดียว ไม่ให้กิเลสมันมาหลอกชักนำไปทางใดทั้งสิ้น

ไอ้ของเราพุทโธเข้าไป ๒-๓ ที พอเห็นอะไรตามไปแล้ว คิดว่าเราได้สมาธิแล้ว เราเกิด
 ปัญญาแล้ว เราจะพิจารณาไป แล้วผลของมันคือคว้าน้ำเหลว ผลของมันนะ เริ่มต้นปฏิบัติถ้ายัง
 เชื้ออยู่ กิเลสมันก็สร้างภาพหลอกลวงไปตลอดเวลา แล้วเราก็จะไหลตามไปอย่างนั้นนะ แล้วถ้า
 ไม่มีสติสัมปชัญญะนะ อาจะหลุดได้ เชื่อความรู้สึกนึกคิด แล้วเชื่อภาพที่เห็น มันจะพลิกแพลง
 ตลอดไปเพราะเราเชื่อ เพราะเราเชื่อ เพราะเราตาม

นี่ไง เวลาฝึกหัดปฏิบัติ เห็นใหม่ จิตตภาวนา เขาเอาจิต เอาความสงบสุข

แต่เราเอาอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกที่เราเข้าใจและเราเชื่อของเรา แล้วอารมณ์อย่างนี้
 มันอยู่ในอะไร มันเป็นธรรมะหอคอย ธรรมะหอคอยคือมันมีพุทโธะ มันมีจิตของเราอยู่ แต่เราไป
 เชื้อฟังมันไป พอเชื้อฟังมัน มันก็สร้างภาพให้เราหลงระเริงไปอย่างนั้นนะ แล้วถ้าไม่มีครูบา
 อาจารย์หรือเชื่อมากจนเกินไป ถึงกับเสียหายได้

แล้วถ้าไม่เชื่อจนเกินไป เป็นอุปาทานหมู่ในสำนักปฏิบัติต่างๆ เขาจะมีกฎกติกาของเขา
 แล้วเขาจะเชื่อตามอย่างนี้ แล้วถ้ามีอารมณ์ความรู้สึกสมบุรณ์แบบตามที่กฎกติกาที่เขาบัญญัติ
 ขึ้น นี่บรรลुธรรม นี่อุปาทานหมู่ รู้กันในวงของเขา แล้วจะมีกฎกติกาว่า ใครถามอะไรก็อย่าไปเชื่อ
 ใคร ใครถามอะไรก็ไม่ต้องบอก

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัจฉัตตัง สันทิฎฐิโก รู้จำเพาะตน รู้จริง
 เห็นจริงในหัวใจของตน แล้วสื่อสารได้

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ประารถนารือสัตว์ชนสัตว์ๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวิชฌญาณทำลายอวิชา ทำลายพญามาร เวลามารมันขึ้นไป มารเดินรอนไปฟ้องลูกสาวความโลภ ความโกรธ ความหลง

ตัวเรา เราปฏิบัติมา เรารู้จักลูกกิเลส หลานกิเลส รู้จักกามราคะปฏิฆะ รู้จัก รู้แจ้งเห็นจริง เป็นอย่างนั้นจริงๆ หรือ

มันถึงบอกว่า เวลาถ้ามีอำนาจวาสนา เราไม่เชื่อธรรมะหอคอย ให้กิเลสมันเท็จมันหลอ มันเท็จมันหลอของมันไป เราดูเราเห็นอะไรมันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นบุญและบาป มันเป็น กุศล อกุศล อกุศล อกุศลมา จิตดวงนั้นมีการกระทำเวรทำกรรมมาอย่างนั้น มันต้องรู้ต้องเห็นอย่างนั้นแหละ แล้วรู้เห็นอย่างนั้น ถ้ามีอำนาจวาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติแนวทางในพระพุทธศาสนา ในการฝึกหัดปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔

เราไม่ใช่ฝึกหัดปฏิบัติตามอารมณ์ความรู้สึก ตามแต่กิเลสมันจะเท็จมันจะหลอ มันจะชักมันจะลาก มันจะนำของมันไป มันไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันนะ

เกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน เป็นนักปฏิบัติเหมือนกัน ประารถนารือสัตว์ชนสัตว์เหมือนกัน แต่อ็ลุ่มๆ แยกตามแต่อารมณ์ความรู้สึกของตนไป แล้วมันจริงหรือมันเท็จละ

นี่เขาเรียกว่าโลกียะหรือเรื่องโลกๆ หรือตรัสจ্ঞานวิชาตามกระแสโลก แต่คำหนึ่งก็พระพุทธศาสนา สองคำก็พระพุทธศาสนา ถ้าไม่เกี่ยวพระพุทธศาสนาไว้ ประชาชนเขาจะไม่เชื่อ

ถ้าเป็นพระพุทธศาสนานะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราไป จิตตภาวนา ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าจิตมันรู้ มันตื่น มันเบิกบานขึ้นมา มันไม่ใช่ธรรมะหอคอยงาข้าง มันจะเป็นธรรมะของปุถุชน กัลยาณชน บุคคล ๔ คู่ ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาในร่มโพธิ์ร่มไทรในพระพุทธศาสนา

มีครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านทำของท่านอย่างไร

เวลาหลวงปู่มั่น เวลาท่านดูแลลูกศิษย์ลูกหาไป “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

ท่านถามว่า “จิตเป็นอย่างไร”

แล้วเราก็ตอบสิ สมาธิของเราเป็นอย่างไร อารมณ์มันตั้งมั่นอย่างไร

ใช้นี้มันไม่มีสิ่งใดที่จะยืนยันได้เป็นหลักฐานในการฝึกหัดปฏิบัติ ไหลไปโดยไม่มีเหตุมีผล
 ใจ เชื่องๆ ตามกิเลสไปใจ แล้วก็แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนาปลอมๆ ปลอมๆ คิดเอง
 เองเองใจ

แต่ถ้าจริงๆ นะ เวลาในวงกรรมฐาน ธรรมสภาจตุร เอตมมุงคฺลุมตฺตมํ การสนทนาธรรมใจ
 การสนทนาธรรมนะ ถ้าเป็นอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ดีงาม ท่านอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหาของ
 ท่าน แล้วลูกศิษย์ลูกหา ครูบาอาจารย์นะ ให้นั่งสมาธิ ๑๐ ปียังทำไม่ได้เลย

ฉะนั้น ในวงกรรมฐานเขาพูดคำเดียว ทำได้หรือทำไม่ได้ ถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ แล้วเรามี
 หน้าที่แก้ไข เรามีหน้าที่พยายามฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เข้าสู่แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใน
 พระพุทธศาสนา

ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา คือทำความเข้าใจของเราเข้ามา สมถกรรม
 ฐาน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้ง ภวาสวะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ตัวจิตนั้นแหละคือตัวภพ
 ตัวจิตนั้นแหละคือตัวภวาสวะ แล้วถ้ามันสงบเข้าไปเป็นสัมมาสมาธิ สงบเข้าไปโดยความถูกต้อง
 ชอบธรรม มันก็สงบเข้าไปสู่ที่จิตนั้น ถ้ามันสงบเข้าไปสู่ที่จิตนั้น จิตไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น
 สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

จิตสงบแล้วฝึกหัดให้มีความชำนาญในวิธี ชำนาญในการทำความเข้าใจ แล้วมันก็คลาย
 ออกมาเป็นเรื่องธรรมดา อย่างเช่น เราพอสงบแล้ว เราออกมามีความรู้สึก ขณิกสมาธิคือชั่ว
 ครั้งชั่วคราว ฝึกหัดให้มันมีความชำนาญ

พอมีความชำนาญขึ้นไปให้มันมีฐานของมัน มันจะเป็นอุปปจารสมาธิ อุปจารสมาธิ
 หมายความว่า จิตมันสงบขึ้นแล้วมันออกรับรู้ได้ เพราะอะไร เพราะอุปจาระมันมีวงรอบของจิต

แล้วถ้าเรายังฝึกหัดปฏิบัติไม่ได้ เราพุทโธมากขึ้น พอจิตมันละเอียดเข้าไปมันจะเป็นอัปป
 ณาสมาธิ อัปปณาสมาธิ สักแต่ว่าปรากฏ สักแต่ว่ารู้ แต่ไม่ใช่รู้ ถ้ารู้ออกมามันหายาบเกินไป

เวลามันเข้าสู่อัปปณาสมาธิเพื่ออะไร

เพราะพยายามยามจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา ทำสิ่งใดก็ไม่เป็นขึ้นเป็นอัน ถ้ามันไม่เป็นขึ้นเป็นอัน เราเข้าสู่ความสงบอัปปนาสมาธิ เข้าไปสู่สติจิต จิตเดิมของตนเพื่อดูว่าเราจะทำอย่างไร เราจะทำอะไรเพื่อให้ตรงกับจิตนิสัยของตน

เพราะจิตมันสงบแล้วมันไม่รู้ไม่เห็น มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาก็ไม่ได้ มันทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอัน แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ น้อมไป

เพราะโดยธรรมชาติ โดยธรรมชาติของมนุษย์ โดยธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต กายเป็นสิ่งที่ยหยาบๆ กายนี้มันสิ่งที่จับต้องได้ โดยการฝึกหัดปฏิบัติโดยเริ่มต้นเป็นปุถุชน คนที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ ครูบาอาจารย์มีหลายสำนักให้ท่องเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ให้พิจารณากาย การฝึกหัดพิจารณาอย่างนี้เขาเรียกว่า ฝึกหัดพิจารณากายให้มันเป็นสมถะ คือให้มันเป็นสมาธิไป

เริ่มต้นจากเรานี่ เราเป็นมนุษย์ เราเป็นปุถุชน เราใช้ความคิดพิจารณากาย ทางกายแพทย์ เขาก็ศึกษาอนาโตมี ศึกษาวิชาการ ศึกษาเพื่อเป็นวิชาการของเขา

แต่เวลาของเรา เราเป็นนักปฏิบัติ เราเป็นพระ เราฝึกหัดปฏิบัติเพื่อจะให้จิตของเราพ้นทุกข์ ถ้าพ้นทุกข์ จิตของเรามันไม่มีความสามารถ มันไม่มีจุดเริ่มต้น เราก็ใช้สติปัญญาให้พิจารณาร่างกายของเรา นี่ หยาบๆ นี้

ร่างกายของคน ถ้าพิจารณาร่างกายของคน มันพิจารณาไปแล้วมันก็จะหดสั้นเข้ามาๆ มันก็เป็นสมาธิไป

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ถ้าท่องจำ ถ้าท่องเป็นคำบริกรรมก็ได้ ใช้สติปัญญาก็ได้ อย่างนี้ไม่ใช่วิปัสสนา อย่างนี้ไม่ใช่ภาวนามยปัญญา มันเป็นปัญญาของสามัญสำนึกของมนุษย์ ปัญญาสามัญสำนึกของคน เขาถึงพูดว่า โลกียปัญญา

ปัญญาอย่างนี้พิจารณาไปแล้ว ถ้ามันพิจารณาไปแล้วมันเข้าใจ มันซาบซึ้ง มันหยุดได้นะ มันปล่อยวางๆ

เราใช้สติปัญญามากมายมหาศาลเพื่อความบรรลุธรรม แต่ถ้าเราพิจารณาเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เราพิจารณากาย พิจารณา คำว่า “พิจารณา” คือใช้ปัญญาละ

ถ้าจะพูดจริงๆ มันไม่ใช่พิจารณาหรอก มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาให้ฝึกจิต

ความคิดเกิดจากจิต เราใช้ปัญญาของเราอบรมบ่มเพาะจิตของเรา แล้วพิจารณาไปแล้ว มันสังเวชนะ ถ้าพิจารณาถ้ามันเข้าสู่หลักธรรมนะ มันจะเกิดธรรมสังเวช มันสังเวชเรื่องกายเรื่องใจนี่แหละ พอมันสังเวชเรื่องกายเรื่องใจ มันก็ปล่อยวางๆ

คำว่า “ปล่อยวาง” คือว่ามันเป็นอิสระขึ้นใจ มันไม่แบก มันไม่แบกทั้งกายและใจ ไม่แบกคือไม่ยึดมันถือมัน เพราะมันยึดมันมั่น มันยิ่งยึดมากขนาดไหน มันก็จะมีความทุกข์ขนาดนั้นนะ แล้วถ้ามันเริ่มปล่อย เห็นไหม เออ! มันเบา มันเบา สิ่งนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ การพิจารณา กายๆ

ฉะนั้นบอกว่า พิจารณากายแล้ว พิจารณากาย

พิจารณากายเป็นสมณะ แต่ถ้าพอเป็นสมณะ ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตมันมีกำลังของมัน ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าไปให้มันมีกำลังขึ้นมา พอมันมีกำลังขึ้นมา ถ้ามันนุ่มไปเห็นกายใหม่

กายที่เคยพิจารณามานี้แล้วมันเป็นสมณะ แล้วถ้าจิตมันสงบเป็นสัมมาสมาธิ แล้วรำพึงไปที่กาย เพราะมันเห็นกายโดยจิตที่เป็นสมาธินะ จิตที่มีกำลังนะ ก็บอกว่า ปฏิบัติธรรมในแนวทางสติปัฏฐาน ๔

ถ้าจิตมันมีกำลัง จิตมันสงบ ถ้ามันเห็นกาย มันจะเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา ในที่องค์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอบรมบ่มเพาะเราว่า จิตเป็นอย่างไร จิตสงบใหม่

ถ้าจิตมันสงบ จิตมีกำลัง ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ มันจะเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพราะมันมีสัมมาสมาธิ มันมีจิตเป็นผู้ใคร่ครวญ ถ้ามีจิตเป็นผู้ใคร่ครวญ ถ้ามันรู้มันเห็นอย่างนี้มันจะเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ จริงในพระพุทธศาสนา

แต่เวลาพวกเราๆ ที่ฝึกหัดปฏิบัติ สมาธิมันไม่มีกำลัง แล้วตัวเองเข้าใจไปเองว่าตัวเองมีสมาธิโดยธรรมะหอคอยงาซ้าง แล้วก็เสกสรรปั้นแต่งไปตามแต่ที่มันรู้มันเห็น ไม่ได้ทบทวนเลยว่า มันถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ถ้ามันไม่ได้ทบทวนว่ามันเป็นความถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ รสของธรรม รสชาติมันแตกต่างกัน

รสชาติธรรมะหอคอยมันก็เป็นการเท็จพูด เป็นการสรรเสริญ เป็นการยินยอม เป็นการปอบัน แล้วเราก็หลงระเริง แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของใครนะ

แต่ถ้าจิตมันสงบ ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบแล้วเวลามันนุ่มไปเห็นกาย คำว่า “เห็นกาย” เห็นก็ครั้ง เห็นแล้วเห็นแล้ว ไม่มีปัญหา ปัญหาของมันคือว่า จิตสงบหรือไม่สงบต่างหาก

ปัญหาของมัน ถ้าจิตมันไม่สงบ ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน อารมณ์มันสร้างสรรค์ขึ้นไป มันออกเป็นโลก ออกเป็นเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องให้เราทุกข์เรายาก

แต่ถ้าจิตมันสงบนะ แล้วนุ่มไปเห็นกาย มันสะเทือนกิเลส กิเลสนี้สั้นไหวเลย

นี่ไง ไม่รู้จักกิเลสจะฆ่ากิเลสได้อย่างไร แล้วถ้ามันรู้ไง มันก็กาย แล้วก็หัวใจของเราที่แหละ แต่การฝึกหัดปฏิบัติก็หัวใจของเราที่ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าจิตมันสงบระงับแล้วถ้ามันไปเห็นสติปัญญา ๔ คือเห็นกายนี้แหละ แต่ถ้าพอมันเห็นแล้ว โอ๊ะ! กายกับใจของเราแท้ๆ พระพุทธศาสนาไง

เวลาจิตมันเห็นกาย มันสะเทือนเลยละ พอมันสะเทือน มันใช้กำลังของมัน มันจะวูบ! หรือมันจะหลุดไม่หลุดมือไป ไม่ต้องไปตกใจ ถ้าเห็นนะ ถ้าเห็นและรู้ตามความเป็นจริง มันรสของธรรมไง มันจะพึงใจมาก แล้วมันจะอยากได้อย่างนี้ อยากได้อารมณ์อย่างนี้

อยากได้ มันเป็นกิเลสซ้อนกิเลสแล้ว

โดยธรรมชาติ อวิชชา พญามาร ทำให้จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ คือเรามีสมมุติแบบในใจของเราอยู่แล้ว

ทำสัมมาสมาธิ ทำความสงบสุข นี่ทำให้จิตเป็นอิสระจากการครอบงำของกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก แล้วมันสงบสุขแล้ว พอจิตมันสงบ เรานุ่มไปเห็นสติปัญญา ๔ เห็นกิเลส แล้วพอมันใช้กำลัง มันใช้พลังงานแล้วมันต้องเบาบางลงเป็นเรื่องธรรมดา แล้วเราเห็นใหม่ด้วย เราไปเห็นเริ่มต้นขึ้นมามันสะเทือนกิเลสด้วย มันเลยหลุดไม่หลุดมือไป มันเลยจับปลัดจับผลู จับสิ่งใดไม่ได้เป็นขึ้นเป็นอันใด แล้วถ้ามันเป็นอย่างนี้ ไม่ต้องตกใจ

สิ่งที่ผ่านมาแล้วมันเป็นอดีต มันเป็นอนาคตแล้วแหละ สิ่งที่ผ่านมาแล้วมันเป็นอดีต อนาคตยังมาไม่ถึงใช่ไหม เราก็วาง แล้วเริ่มต้นใหม่ กลับมาพุทโธ กลับมาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันก็ต้องมาสร้างกำลังที่จิตของตน

แล้วถ้าจิตของตน สิ่งที่เราเห็นแล้วมันฝังใจ มันสะเทือนใจ แต่ถ้าฝังใจและสะเทือนใจ จะพยายามทำอยู่อย่างนั้น จะพยายามจะเอาให้ได้อย่างที่เคยเป็น นี่มันเป็นสัญญา สัญญาคือ อารมณ์เดิมที่เคยทำได้ สัญญาคือความจำได้หมายรู้ มันไม่ใช่เป็นความจริง

ขณะที่จิตมันรู้มันเห็นนั่นมันเป็นความจริง แล้วเพราะมันเป็นความจริง มันถึงสะเทือน หัวใจ เพราะมันเป็นความจริง มันเห็นกิเลส มันถึงได้รสของธรรม

แต่ถ้าจิตเวลาสมาธิมันเบาบางลง เราก็จะเอาอย่างนั้น เราทำอย่างนั้นด้วยสัญญา มันไม่ใช่ความจริง สัญญาคืออดีตอนาคต สิ่งที่ผ่านมาผ่านไป เราจำอารมณ์นั้น เราจำภาพนั้น เราต้องการสภาพแบบนั้น แล้วเราจะให้แบบนั้น มันก็ได้สิ เพราะเราเคยเป็น เราเคยเห็น เราก็คิดเอา สัญญาคือการคิดเอา การสร้างสรรค์เอา มันไม่ใช่ข้อเท็จจริงไร รสของธรรมถึงไม่มี รสของธรรมไม่มี แล้วถ้าทำอย่างนั้นต่อไปโดยความไม่เข้าใจของตน มันจะเสื่อมไปเรื่อยๆ

คำว่า “เสื่อมไปเรื่อยๆ” คือมันอ่อนแอไปเรื่อยๆ แล้วมันจะทำสภาพอย่างนี้ไม่ได้ไปเรื่อยๆ เราก็ไม่เข้าใจ เราไม่เข้าใจเพราะเราคิดว่าเราทำเหมือนเดิม เราทำอันเดิม แล้วมันเคยได้อย่างนี้ เราจะทำของเราอย่างนี้ต่อไป มันก็จะเริ่มเบาไปๆ จนแห้งแล้ง จนเป็นการเคียด จนเป็นการ ฝึกหัดปฏิบัติโดยที่มันตอกชกตัวไม่ได้ผล

แต่ถ้ามีวาทสนานะ สิ่งที่ทำมาแล้วมันก็เป็นอดีตมาแล้ว เราจะไปตอกชกตัว มันจะไม่ใช่ประโยชน์แก่ใครทั้งสิ้น วาง พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ พอจิตมันฟื้นขึ้นมาได้ เดี่ยวมันเห็นเหมือนเดิม แล้วเห็นเหมือนเดิมนะ มันเห็นโอกาสใหม่

ฉะนั้น เวลาการฝึกหัดปฏิบัติ ภาวนามยปัญญาที่ใช้กันอยู่นี้ ครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติมาแล้ว ทำซ้ำๆ เพราะอะไร เพราะการทำซ้ำๆ กิเลสมันจะเบาลง

สิ่งที่อยู่ด้าน สิ่งที่มีนาคอยเท็จคอยหลอ คอยหลอกคอยลวง แล้วเราก็ผิดพลาดกับมันมาตลอด มีสติปัญญาเท่าทันมันมากขึ้น แล้วพอทำมากขึ้น รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง สติธรรมสมาธิธรรม ปัญญาธรรม มีรสชาติที่ดูดีมี รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

สิ่งที่มันฝังใจ สิ่งที่มันผูกมัด สิ่งโยชน์เครื่องร้อยรัด แก้ไขได้ยาก สิ่งในโลกนี้ที่ว่ามันเป็น
แก่นสาร ไม่มีอะไรเหนียวแน่นไปกว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจของตน เพราะมันเป็น
นามธรรม ใจของเรานี้เป็นนามธรรม แต่ทำสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ
เป็นรูปธรรม เป็นรูปธรรมเลย รูปของจิต แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา กองทัพรธรรม กองทัพกิเลส
เลย

กองทัพพรธรรม มรรค ๘

กองทัพกิเลส พญามาร ลูกหลานของมาร

เวลามันเข้าไปพิจารณา ถ้าวิปัสสนา เห็นใหม่ กองทัพกิเลสกับกองทัพพรธรรมมัน
ประหัตประหารกันบนสมถกรรมฐาน บนหัวใจของผู้ที่ปฏิบัติขึ้น

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว ท่านเดินจงกรมได้ทั้งวันทั้งคืนเป็นปีๆ
เพราะมันมีกิเลสไง มันมีการกระทำ มันมีการประหัตประหารกันขึ้นมาท่ามกลางหัวใจของตน มัน
ปฏิบัติไปแล้วมันเป็นปัจจุบัน มันจะได้จะเสีย มันจะมีแพ้มีชนะ

ถ้ามันเป็นสัญญา เห็นใหม่ เคยทำได้ เคยเป็นไป มันเบาบางลง กิเลสมันชนะ เราแพ้ แต่ถ้า
เรากลับไปทำสมาธิ เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเราให้มากขึ้น เวลาวิธีการด้วยมรรค ๘ ดำริ
ชอบ งานชอบ เพียรชอบ สมาริก็ชอบ สติก็ชอบ ทุกอย่างชอบธรรมขึ้นมา มันมีกำลังของมันขึ้นมา
เวลาปัญญามันหมุนตัวๆ หลวงตาพระมหาบัวท่านใส่ของท่านเต็มที่ มันหมุนตัวๆ มันบดบี้กิเลส

กิเลสมันวิ่งถอยหลบซ่อนในหัวใจของตน ไม่ใช่มันพ่ายแพ้ชนะ มันหลบมันซ่อน มันมุดอยู่ที่
ที่จิตติจิต มันถึงเป็นตังคปหานใจ

เวลาจิตของเรามีกำลังขึ้นมา ปัญญาของเราขึ้นมา มันมีกำลังขึ้นมา มันบดมันบี้ โถ้ย!
กิเลสมันก็ถดมันก็ถอย ไม่มีครูบาอาจารย์นะ บรรลุธรรมนะ

วงรอบหนึ่งคือพิจารณาหนหนึ่ง ตังคปหานคือกิเลสมันหลบซ่อนตัวหนึ่ง เราไม่เห็นมัน
เราไม่รู้จักมันหรอก นี่เขาเรียกว่าชั่วคราวๆ

ชั่วคราวคืออะไร

ชั่วคราวคือมันหลบมันซ่อน มันยังไม่ได้จะไปจากใจของผู้ที่ปฏิบัติมัน

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์บอกให้ทำซ้ำ ให้ทำอย่างนั้น ทำที่ถูกต้องนั้นแหละถูกต้องแล้ว แต่ต้องทำอีก

แต่ของเรา โอ้โฮ! มันเหนียวนะ โอ้ย! มันยากมาก

มันยากหรือมันเหนียวก็กรรมของสัตว์ใจ ขিপปาภิญญา ปฏิบัติง่ายรู้ง่ายใจ คนที่ไม่มีอำนาจวาสนานะ เผลิญแล้วเผลิญอีก เข้าไปต่อสู้นาคนไหน พายแพ้ตลอด มันอยู่ที่เวรกรรมของสัตว์ อยู่ที่อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลที่สร้างมา พระอรหันต์เอตทัคคะ ๘๐ องค์ ๘๐ วิถีการ ๘๐ อำนาจวาสนาของแต่ละองค์ ไม่เหมือนกัน

โอ้ของเรา เราปฏิบัติ จะสมบัติของครูบาอาจารย์องค์ใดก็สาธุของท่าน โอ้ของเรานี้กำลังเข้าประหัตประหารกัน

อย่าท้อแท้ อย่าวิตกกังวล มันเป็นสมบัติของเรา มันเป็นอำนาจวาสนาของเรา แค่ทำสมาธิได้ก็เก่งแล้ว ยกขึ้นสูวิปัสสนาได้มันเห็นร่องรอยในแนวทางพระพุทธศาสนานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินมาอย่างนี้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมาอย่างนี้

โอ้เรา ร่องรอยที่ฝึกหัดปฏิบัติมามันกำเนิดขึ้นมาในใจของเราอยู่แล้ว เราเอาจริงเอาจังของเราขึ้นมา เอาจริงเอาจังขึ้นมาให้เป็นมัชฌิมาปฏิปทา มัคโค ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

อย่าออกนอกกลุ่มนอกทาง อย่าให้เป็นหอคอยงาช้าง อย่าให้กิเลสมันปลิ้นมันปลัดขึ้นขึ้นมา เสียม มาสอพลอ เราไม่ต้องการ

เราต้องการความรู้แจ้ง สันติภูมิโก รู้แจ้งจำเพาะตน

ถ้ามันเป็น ทำซ้ำทำซ้ำก ถึงเวลานะ ถ้ามันสมดุขของมัน เขาเรียกว่ามรรคสามัคคี มรรคมันรวมตัวของมัน มรรคสามัคคี สมุจเฉทปหาน นิโรธ ดับทุกข์เลย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกันโดยสัจจะโดยความจริงข้อเท็จจริง

แต่ใครรู้ ใครเห็น เห็นจริงหรือเห็นตบแต่ง เห็นจริงหรือเห็นสอพลอ เห็นจริงหรือเห็นปั้นแต่ง

ถ้าเห็นจริงนะ ชาติแล้วคือชาติ กิเลสตายหนเดียว

แต่เวลาถ้ามันหลบมันซ่อน มันสลบ มันแก้งตายนะ ตายบ่อยครั้ง ตายแล้วตายเล่า ไม่มีตาย มันแก้ง กิเลสแก้งตาย ไม่ได้ตาย

เวลานิโรธ ขณะดับทุกข์ นี้โดยข้อเท็จจริง สังโยชน์ขาด สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพตป
รามาส พอสังโยชน์มันขาดแล้วมันเกิดวิจิกิจฉาใหม่ มันสงสัยใหม่ มันจะเอาอะไรไปลูบไปคลำ ถ้า
มันเป็นความจริงของมันไง มันถึงเป็นการฝึกหัดปฏิบัติของเรา ทำให้มันสมบูรณ์แบบ เอวัง